

ประเภทของนิทานพื้นบ้านจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้เขียนได้ใช้รูปแบบ จำแนกประเภทของ สติช ทอมน์สัน

ได้ 11 ประเภท คือ

1. นิทานมหัศจรรย์
2. นิทานชีวิต
3. นิทานวีรบุรุษ
4. นิทานประจำถิ่น
5. นิทานอธิบายเหตุ
6. นิทานเทพปกรณัม
7. นิทานสัตว์
8. นิทานมุขตลก
9. นิทานศาสนา
10. นิทานผี
11. นิทานเจ้าแบบ

ชาวอีสานถือว่าเทพเทวดาบนฟ้าเป็นของสูงไม่ควรนำมาเล่าลบลู่ จึงไม่มีนิทานเทพปกรณัม ซึ่งรายละเอียด ผู้เขียนได้รวบรวมไว้ในหนังสืออ่านประกอบนิทานพื้นบ้านจังหวัดกาฬสินธุ์ ท 30203

นิทาน คือ กระจกสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่น

ภาพสะท้อนของวิถีชีวิตจากนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อนำมาวิเคราะห์พบว่า สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต 4 ด้าน คือ

- ด้านครอบครัว
- ด้านเศรษฐกิจ
- ด้านธรรมชาติ
- ด้านขนบธรรมเนียม ความคิดความเชื่อ

คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยที่สืบทอดกันมาแสนนาน ซึ่งมีคุณค่าในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- คุณค่าด้านอารมณ์
- คุณค่าด้านความคิด
- คุณค่าด้านความรู้
- คุณค่าด้านภาษา

ขอขอบคุณ

- ผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้าน
- คุณครูกลุ่มสาระฯ ภาษาไทย
- คุณครูเทวีญ ภูพานทอง

Folk Tale

นิทานพื้นบ้านจังหวัดกาฬสินธุ์

ในโครงการส่งเสริมกิจกรรมการสอน

เสริมสมอง พหุปัญญา อินเทอร์เน็ต

๑ โรงเรียน ๑ นวัตกรรม

นางรจนา อินทร์เหล่าใหญ่

โรงเรียนนามนพิทยาคม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๓

E-mail : rojana11@chaiyo.com

เว็บไซต์ : www.namonpit.ac.th

การเรียนรู้เกิดขึ้นทั้งแบบรู้ตัวและไม่รู้ตัว
นิทาน จึงเป็น รากแห่งภูมิปัญญาที่ช่วยในการ
อบรมบ่มเพาะ ความคิดจิตใจ

จังหวัดกาฬสินธุ์

อาณาเขต

ทิศเหนือ จด จังหวัดสกลนคร และจังหวัดอุดรธานี
ทิศใต้ จด จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันออก จด จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมุกดาหาร
ทิศตะวันตก จด จด จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัด

ขอนแก่น

ขนาด

พื้นที่ประมาณ 6,946.746 ตารางกิโลเมตร
หรือประมาณ 4,341,716.25 ไร่

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ตอนบน ได้แก่บริเวณ อำเภอกำกันโท คำม่วง
เขาวง นาคู สามชัย ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำของจังหวัด คือ ลำน้ำ
ปาว และลำน้ำพาน

พื้นที่ตอนกลาง ได้แก่ อำเภอนองสูงศรี สหัสขันธ์
สมเด็จ นามน ห้วยผึ้ง ห้วยเม็ก กุฉินารายณ์ เป็นเขาสลับป่าโปร่ง
และทุ่งราบ

พื้นที่ตอนล่าง ได้แก่ อำเภอยางตลาด เมือง กมลาไสย
ร่องคำ ดอนจาน ฆ้องชัย เป็นที่ราบต่ำ เป็นแหล่งเพาะปลูกสำคัญ
ของจังหวัด

ปูชนียสถานที่สำคัญ

- เมืองฟ้าแดดสูงยาง
- พระพุทธไสยาสน์ ภูคำว
- พระพุทธไสยาสน์ ภูปอ
- พระพรหมภูมิปาโล

นิทานพื้นบ้านของไทย

ความหมาย คำว่า “นิทาน” ตามรูปศัพท์บาลี
แปลว่า เรื่องเดิม เรื่องที่ผูกขึ้น พจนานุกรม ฉบับราช
บัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2525 ให้คำนิยามว่า เรื่องที่เล่ากัน
มา เหตุ เรื่องเดิม

ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน

1. เป็นเรื่องเล่าปากเปล่าด้วยภาษาร้อยแก้ว
2. ถ่ายทอดโดยการเล่าจากปากต่อปากไม่มีการจด
บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
3. ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่อ้างว่าเป็นของเก่า
4. เนื้อเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงได้ ไม่มีรูปแบบตายตัว

จุดประสงค์ในการเล่านิทาน

1. เล่าเพื่อความเพลิดเพลิน
2. เล่าเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น
3. เล่าเพื่อถ่ายทอดความเชื่อทางศาสนา
4. เล่าเพื่อสอนคติธรรมและจริยธรรมในการดำเนิน
ชีวิต
5. เล่าเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์

ลักษณะและบทบาทของนิทานพื้นบ้านจังหวัดกาฬสินธุ์

ลักษณะวิธีการเล่านิทาน

ฝ่ายชายมีลักษณะวิธีการเล่าดังนี้

1. ผู้ชายที่มีอายุมาก การเล่าจะดูจริงจัง มีความชำนาญ
ผู้ชายอายุน้อย นิยมเล่านิทาน มุขตลก มหัศจรรย์ ใช้
จินตนาการ
2. เรื่องที่เล่า นิยมเป็นนิทานชีวิต มีคติสอนใจ
3. น้ำเสียง ผู้ชายอายุมากน้ำเสียงราบเรียบตามบท มี ฝน
แทรกบ้าง ส่วนกลางคนเล่าสนุกสนาน

ฝ่ายหญิงมีลักษณะวิธีการเล่าดังนี้

1. วางบุคลิกในการเล่าได้ดึงดูด มีความชำนาญในการเล่า
จดจำเรื่องราวได้ดี
2. เรื่องที่เล่าผู้หญิงในวัยชรา นิยมเล่านิทานชีวิต นิทาน
มหัศจรรย์ วิทยกลางคน เล่านิทานมุขตลก วิทยสาวไม่นิยมเล่า
นิทาน
3. น้ำเสียงการเล่า วัยชราจะเล่าได้ดีมาก มีกลอนลำและ
เพลงประกอบ

“สร้างอารมณ์ขัน ทำท่าย กระตุ้นให้ผู้เรียนเป็น
นักแก้ปัญหา ครูต้องมีศิลปะ ความคิดสร้าง
สรรค์ จัดบรรยากาศกระตุ้นสมอง ของผู้เรียน”